

The Ontology of the Original Author's Meaning of the Text in Biblical Hermeneutics in the Era of Postmodernism

UDC: 801.73

DOI: <https://doi.org/10.15421/172487>**Bilobram Orest**Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0003-2831-520X>, orectman@gmail.com*Institute of Management of the Classical Private University (Zaporizhzhia, Ukraine)*

Abstract

Relevance. The Protestant branch of Christianity is based on the Reformation postulate of Sola Scriptura. Therefore, for them, the Bible is the authoritative Word of God, which they are guided by to understand the will of God. They believe that it is through the Bible that God gave His revelation to humanity. Therefore, reading the Bible, studying it, interpreting it, and implementing it is the priority task of every believer. When reading the Bible, the believer tries to find one meaning of the text to clarify what the author wanted to convey. However, the postmodern worldview makes corrections in this process, negatively impacting biblical hermeneutics. Proponents of postmodernism argue that God is dead, the author is dead, and the text is missing one of the original authorial meanings of the text. The text is dead, and it can only be revived by the reader, giving it a subjective meaning. And, in such a case, when each reader has their understanding of the text of the Bible, then the Bible loses its authority, the truth becomes relative, and the study of the Bible, in such a case, becomes a hopeless work. The Bible is losing its meaning - to convey God's will to people.

The purpose. To find out the attitude of specialists in biblical hermeneutics regarding the ontology of the original authorial meaning of the text of the Bible. To evaluate the claims of postmodernists regarding the abolition of one authorial meaning of the text and its influence on the interpretation of the Bible.

The results. It has been established that biblical hermeneutics stands on a solid foundation, that there is one single original meaning of the text. This meaning of the text corresponds to the author's intention. In contrast to representatives of postmodernism, who eliminated the content of the text and made it autonomous and independent of the author, supporters of biblical hermeneutics are sure that there is an original, only possible, authorial meaning of the text. In addition, the interpreter can determine the single meaning of the text using the grammatical-historical method.

The conclusions. It was determined that the author's original meaning is present in the text – this is an inviolable postulate of biblical hermeneutics. Therefore, the influence of postmodernism regarding the cancellation of the authorial meaning of the text is recognized as negative, which undermines the value and authority of the Bible.

Keywords: Bible, biblical hermeneutics, postmodernism, the meaning of the text, interpretation, interpretation, authority of the Bible

Онтологічність оригінального авторського значення тексту в біблійній герменевтиці в епоху постмодернізму

Білобрам Орест*Інститут управління Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)*

Анотація

Актуальність. Протестантська гілка християнства базується на реформаторському постулаті Sola Scriptura. Тому для них Біблія являється авторитетним Божим Словом, яким вони керуються, щоб зрозуміти волю Бога. Вони вважають, що саме через Біблію Бог дав Своє одкровення людству, тому читання Біблії, її дослідження, її тлумачення і її виконання являється першочерговою пріоритетною задачею кожного вірянина. Читаючи Біблію, вірянин старається знайти одне значення тексту, щоб чітко визначити, що хотів передати автор. Але постмодерністський світогляд вносить свої корективи в цей процес, створюючи негативний вплив на біблійну герменевтику. Прихильники постмодернізму стверджують, що Бог помер, автор помер, і в тексті відсутнє одне оригінальне авторське значення тексту. Текст мертвий, і його тільки може оживити читач, надавши йому своє суб'єктивне значення. І, в такому випадку, коли у кожного читача буде своє розуміння тексту Біблії, то Біблія втрачає свою авторитетність, істина стає відносною, і дослідження Біблії, в такому випадку, стає безперспективною працею. Біблія втрачає свій сенс – передати волю Божу людям.

Мета – з'ясувати ставлення спеціалістів в області біблійної герменевтики щодо онтологічності оригінального авторського значення тексту Біблії. Оцінити твердження прихильників постмодернізму щодо скасування одного авторського значення тексту і його впливу на тлумачення Біблії.

Результати. Встановлено, що біблійна герменевтика стоїть на твердому фундаменті, що існує одне єдине оригінальне значення тексту. Це значення тексту відповідає авторському задуму. На противагу представникам постмодернізму, які усунули зміст тексту і зробили його автономним і незалежним від автора, прихильники біблійної герменевтики впевнені, що існує оригінальне, єдино можливе, авторське значення тексту. До того ж таки, тлумач може визначити єдине значення тексту за допомогою граматико-історичного методу.

Висновки. Визначено, що в тексті присутнє авторське оригінальне значення – це непорушний постулат біблійної герменевтики. Тому вплив постмодернізму щодо скасування авторського значення тексту визнано негативним, який паплюжить цінність та авторитетність Біблії.

Ключові слова: Біблія, біблійна герменевтика, постмодернізм, значення тексту, тлумачення, інтерпретація, авторитетність Біблії

Стаття надійшла / Article arrived: 01.08.2024

Схвалено до друку / Accepted: 23.10.2024

Вступ.

В чому суть значення тексту? Тлумачний словник української мови дає наступне визначення: «Текст – це відтворена письмово або в друкованому вигляді авторська праця, документ, пам'ятка тощо». У цьому випадку, якщо текст являється авторською працею, він повинен містити одне авторське оригінальне значення, зміст, суть. Верклер дає дуже просте визначення: «Значення тексту – це значення, закладене в нього автором» (Верклер, 1995, с. 51).

Як визначити значення тексту? Подібне питання ставить Тісельтон: «Хто визначає значення тексту: читач чи автор? Від відповіді на це складне питання герменевтичної теорії залежить розв'язання практичного питання: чи можуть біблійні тексти означати щось інше, крім того, що ми хочемо, щоб вони означали?» (Тісельтон, 2011, с. 7). Якщо значення тексту закладено автором, то текст буде мати одне фіксоване значення. Якщо значення тексту визначає читач, то текст може мати стільки значень, скільки існує читачів. Як вирішити цю дилему?

Верклер вказує на цю проблему як один зі спірних питань герменевтики, а, саме, як точність тлумачення. Він називає цю проблему однією з головних: «Можливо, найголовніше питання герменевтики полягає в наступному: чи можна встановити єдино вірне значення тексту? Або існує безліч вірних значень?» (Верклер, 1995, с. 13). Коли існує одне вірне значення, тоді питань не виникає. Але якщо значень все-таки безліч, то, як визначити, які з них є більш вірними, або всі вірні, або всі невірні. Який критерій можна в такому випадку застосувати? Якщо значення одне, то використовується критерій авторського задуму, а як бути в іншому випадку?

Про інший варіант, коли прихильники постмодернізму усунули автора, можна резюмувати наступне. В такому випадку просто неможливо встановити оригінальне авторське значення тексту: немає принципу. Існує альтернативна позиція, що основним і єдиним критерієм визначення значення тексту є задум автора. Якщо нехтувати оригінальним значенням, тим значенням, заради якого автор писав текст, то таким чином значення тексту стає прерогативою тлумача, а він не зможе служити критерієм правильності тлумачення, бо це буде суб'єктивне значення.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Проблематикою значення тексту в біблійній герменевтиці при тлумаченні Біблії переймаються багато закордонних дослідників як Ванхузер (2007), Верклер (1995), Веспетал (2016), Гіббс (1997), Осборн (2009), Стюарт (2022), Тісельтон (2011), Фі (2022) та інші. Вони відстоюють принципи класичної герменевтики, що в тексті присутнє авторське значення. Цю тему також піднімають сучасні дослідники на пострадянському просторі. Одні рухається згідно постмодерністського світогляду

щодо тлумачення Біблії як А. Пузинін (2012), Д. Кондюк (2013), А. Денисенко (2015), Р. Соловій (2016), М. Мокієнко (2018). Інша когорта базується на принципах класичної біблійної герменевтики як І. Капустін (2021), А. Мурзін (2014), С. Флюгрант (2009).

Результати дослідження.

Прихильники постмодернізму відстоюють таку точку зору в області значення тексту, що призвело до його скасування. Постмодерністи щодо тексту дотримуються приблизно наступного погляду: вони використовують текст у власних цілях, але не шукають в ньому оригінального змісту, тому що його там немає. Для них зміст – це те, що вони хочуть знати про текст. Не існує змісту в тексті, як, наприклад горіха в шкаралупі.

Стенлі Фіш, представник американського постмодернізму, більше схильється до прагматизму і застосовує його в інтерпретації текстів. Фіш категорично проти ствердження біблійної герменевтики про те, що розкриття авторського задуму є «правильним» тлумаченням тексту. У тексті відсутня ідея авторства. Для Фіша не існує змісту тексту, тобто, в тексті відсутній онтологічний зміст, який містить значення ще до початку тлумачення. З цього приводу в Фіша наступна точка зору: «Текст як сутність, незалежна від тлумачення ... йде, і на зміну їй приходять тексти, що виникають в результаті нашої інтерпретації» (Ванхузер, 2007, с. 73). Тобто, зміст полягає не в статичній суті тексту, а динаміці прочитання. Коли читач тлумачить текст, то він не підкоряється змісту тексту, але все якраз навпаки, задум тексту можна визначити тільки читацьким тлумаченням. Фіш заявляє, що при читанні тексту, то, що читач «побачив», тобто дозволили побачити власні принципи тлумачення, й далі «приписав» це значення тексту і задуму. Звичайно, після такої революційної заяви скасовується текст, який має онтологічний задум. В такому випадку, передача змісту тексту стає абсолютно нездійсненним завданням.

Жак Дерріда є одним з визнаних постмодерністських мислителів. Він також додав свою лепту в процес скасування значення тексту. Він підтримує нове поняття в тлумаченні, яке стверджує автономію тексту. Дерріда вважає, що зміст тексту ніколи не буває «замкнутим», тому його завжди можна застосувати в новій ситуації. Дерріда дуже противиться поняттю «замкнутості», тобто поняттю пошуку авторського початкового єдиного значення, бо вважає, що в такому випадку «в єдиному значенні текст стає замкнутим і припиняє існувати, як текст» (Осборн, 2009, с. 633).

Дерріда стверджує, що єдиним і незмінним залишаються чорнило, якими написаний текст, а все інше автор, авторський задум, контекст відсутні. Текст являє собою мережу знаків, невизначених і абсолютно відкритих. Це лабіринт, який веде скрізь

і нікуди. Якщо в біблійній герменевтиці обов'язково потрібно зрозуміти текст, то Дерріда вважає, що зміст тексту неможливо визначити.

Дерріда стоїть твердо на позиції, що «не можна дізнатися «оригінальне значення» тексту. Значення, що виводиться тлумачом, радикально відрізняється від значення, закладеного автором. Останнє просто не передається» (Осборн, 2009, с. 634).

Прихильники постмодернізму заперечують можливість визначити авторське значення тексту, і всю увагу зосереджують на вивченні ролі читача. Вони змістили акцент з автора і тексту на читача, і підкреслюють незавершеність тексту, поки його не деконструюють читачі. Вважається, що сам текст запрошує читача до самостійного тлумачення. При цьому текст залишається пасивним, а сам читач вкладає в нього зміст.

Осборн відзначає, що даній епосі характерні «дві школи (теорія читацького відгуку і деконструкція), кожна з яких, в характерній для неї манері завершує зміщення акцентів з автора/тексту на читача» (Осборн, 2009, с. 624).

Теорія читацького відгуку отримала всебічний розвиток в 1980-х роках завдяки Вольфгангу Ізеру. На сьогодні Ізер вважається одним з помірних її прихильників, а Холланд і Фіш займають більш радикальні позиції.

В основі теорії читацького відгуку, за визначенням Тісельтона, «лежить ідея про те, що визначальна роль у створенні змісту належить читачеві або читачам» (Тісельтон, 2011, с. 35). Зміст тексту полягає в тому, що він є результатом спільних зусиль тексту і його читача. До уваги не береться ні роль автора, ні сам текст. Визначальним фактором і головним джерелом змісту тексту є тільки реакція читачів на текст. Текст визначається виключно читацькою думкою.

Теорія читацького відгуку в інтерпретації тексту зосереджує всю свою увагу на активній ролі читача. Читач не є пасивним спостерігачем, але навпаки, він є активним учасником, який безпосередньо формує зміст тексту. Головний постулат цієї теорії – читач і тільки читач (або спільнота читачів) формує зміст тексту. Потенціал тексту може розкрити тільки читач. Текст – це абстракція, але тільки читач може його витлумачити та зрозуміти, якщо читач цього не зробить, то текст так і залишиться абстракцією.

Ізер підкреслює, що у творенні змісту бере участь читач, але, проте, «текст служить тим стимулом, який викликає інтерес читачів і залучає їх до свого оповідного світу» (Осборн, 2009, с. 626). Він віддає перевагу читачеві в тлумаченні тексту, але не скасовує повністю текст. За це, більш радикальне крило теорії читацького відгуку, в особі Стенлі Фіша люто критикує помірні погляди Ізера «не тільки за зайву обережність, але і за об'єктивізм» (Тісельтон, 2011, с. 37). Фіш вважає, що текст не містить ніякого змісту, тому в тексті нічого тлумачити. Фіш категорично

заявляє: «Читацький відгук – це не реакція на зміст тексту, а безпосередньо сам зміст» (Тісельтон, 2011, с. 37).

Стенлі Фіш впевнений, що в тексті немає змісту, і він може з'явитися тільки в процесі читання. Зміст тексту не являється онтологічним, а тільки як функція тексту. Тому Фіш переводить акцент зі змісту тексту на інтерес читача. Тільки контекст читача може визначити значення тексту. Текст зникає, а читач, як новоявлений автор, створює значення.

Отже, такі погляди Фіша мають негативний вплив на тлумачення Біблії. Біблія вже не є авторитетним джерелом істини, не є Словом Божим, а простим літературним твором. В основі інтерпретації Біблії лежить не текст, але особистість читача або інтерпретаторська спільнота. Ванхузер категорично заявляє про такі твердження Фіша: «Підхід Фіша до герменевтики повністю позбавляє Біблію авторитетності» (Ванхузер, 2007, с. 28).

Друга теорія, яка характеризується зміщенням акцентів з автора/тексту на читача, є деконструкціонізм, засновником якого являється Жак Дерріда. Він вважає, що в тексті відсутній зміст, позаяк символи не можна ототожнювати з оригінальним значенням. При написанні тексту, авторський задум було витіснене з незалежного тексту, а значення можна знайти на тому тлумачному полі, на яке його помістить читач. До того ж читач повинен деконструювати не тільки оригінальний текст, а й усі нашіарування тлумачення, що з'явилися в історії. Дерріда вважає, що поза текстом відсутній референт, оскільки тексти містять інтертекстуальність (тексти просто вказують на інші тексти) і метафоричність (слова вказують на інші слова). У зв'язку з цим текст містить незліченну кількість змістів.

Тому, деконструктивізм – це негативний рух, який заперечує можливість передачі інформації. Якщо зміст тексту визначає читач, і кількості змістам немає кінця, то вивчення Біблії являється лише формальністю. Один і той же текст кожен читач тлумачить у світлі свого досвіду, культури, виховання, оточення, то ні про який авторський задум мова йти не може. Соловій, описуючи деконструктивізм Деріди, вказує загальний принцип постмодерністів до значення тексту: «Постмодернізм свідомо відмовляється від пошуку правильного, об'єктивного змісту тексту, він заперечує саме його існування, адже згідно з одним із основних параметрів постмодерністського дискурсу – інтертекстуальністю, – будь-який текст як на формальному, так і на змістовому рівні створюється на основі інших, вже створених текстів світової культури» (Соловій, 2016, с. 211-212). Правильно підмічено з цього приводу, що Дерріда «являє, ймовірно, найбільшу загрозу традиційному вивченню Біблії в наш час» (Ванхузер, 2007, с. 256).

Схильність деконструктивізму бачити в тексті безліч значень, можна сказати, є новою формою

алегоризації. Алегоризація – це метод тлумачення, згідно з яким текст має інше значення, ніж те, що впливає з його очевидного значення. Дерріда, роблячи акцент на невизначеність тексту, тим самим стверджує багатозначність тексту.

В історії людства алегоризм мав місце. У нього була мета спів віднести наявні тексти з сучасністю. Ще в першому столітті Філон Олександрійський застосував алегоричне тлумачення Тори, щоб примирити її з грецькою філософією. Християни першого століття також стали перед дилемою як спів віднести Старий Заповіт з Христом і вирішували її за допомогою алегоризації, тобто приписуванню тексту прихованого значення. На той час алегоризація була потужним засобом, щоб застосувати стародавні тексти до розв'язання сучасних проблем. При цьому християнська алегоризація обмежувалася пошуком духовного змісту. А ось нова алегоризація не ставить перед собою мету виявити духовний зміст тексту, а занурює текстове значення в океан невизначеності, замість пошуку істини. Тому такий підхід являється свавільним або навіть анархічним тлумаченням. Мурзін відкидає метод алегоризації, називаючи його помилковим, який не бере до уваги авторське значення: «Головна помилка такого тлумачення – ігнорування вихідного змісту, тобто те, що хотів сказати автор. Який сенс він сам вкладав у свої слова?» (Мурзін, 2014, с. 73).

Отже, така позиція постмодерністів, у вигляді теорії читачького відгуку і деконструктивізму, призводить до наділення читача авторськими правами. В обов'язки читача входить відкинення всякого метанаративу, не нав'язувати тексту єдине тлумачення авторського задуму і бути толерантним до безлічі можливих тлумачень. У зв'язку з цим виникає питання: навіщо тоді читати Біблію, якщо існує такий скептицизм щодо можливості розуміння тексту?

Деякі сучасні дослідники на пострадянському просторі також схиляються до ідеї постмодернізму щодо неактуальності класичної біблійної герменевтики в напрямку однозначності тексту.

Денисенко, вивчаючи ситуацію біблійної герменевтики протестантського середовища на пострадянському просторі, робить висновок, що виходячи з сучасних викликів «класична герменевтика виявляється неактуальною» (Денисенко, 2015, с. 152). Класична герменевтика орієнтована на пошук авторського розуміння тексту, а він стверджує, що перед сучасним читачем Біблії в сучасній герменевтиці виникло набагато складніше завдання, а саме «розгледіти багатоманітність інтерпретацій одного й того ж тексту» (Денисенко, 2015, с. 158).

Пузинін, аналізуючи стан біблійної герменевтики на пострадянському просторі, критикує протестантів, які поринули в пошук авторського значення тексту Біблії. Натомість він пропонує свій варіант диференційно-інтегральної герменевтики, основаної

на праці Поля Вандевельде. Суть її полягає в тому, що існують три рівні тлумачення і тлумачі «можуть сфокусуватися на одному або на всіх трьох взаємопов'язаних рівнях» (Пузинін, 2012, с. 25), але вони повинні обґрунтувати свої інтерпретації. Це не що інше як тлумачення, основане на суб'єктивізмі читача, чого прагнуть постмодерністи.

Кондюк, досліджуючи нові напрямки біблійної герменевтики в царині протестантизму, висуває ідею багатозначності змісту Писання, і в такому випадку «один текст може мати одночасно кілька «значень» залежно від контексту, з яким приступає до нього тлумач» (Кондюк, 2013, с. 128). Він впевнений, що суб'єктивізм читача відіграє не останню роль в тлумаченні Біблії, що і пропагують постмодерністи, тому при читанні Біблії окрім значення закладеного автором «можна побачити й багато інших сенсів» (Кондюк, 2013, с. 128).

Соловій, виходячи з праць дослідника континентальної філософії М. Вестфала, робить певні висновки щодо герменевтики на основі постмодерністських поглядів. Він зазначає, що «незалежно від наміру автора, читач знайде в тексті непередбачені виміри та значення» (Соловій, 2013, с. 142). Він вказує, що причиною такого явища являється новий контекст сучасних читачів, це приводить до множинності інтерпретацій, тому в герменевтиці «відкриття істинного значення тексту стає нескінченним процесом» (Соловій, 2013, с. 142).

Мокієнко у своїй монографії, проводячи комплексний аналіз вітчизняного п'ятидесятирічного руху, робить огляд п'ятидесятирічної герменевтики. Описуючи шляхи її становлення, він констатує факт, що завдяки сучасним світоглядним викликам, вона рухається в напрямку постмодерністського світогляду і її стан «корелюється з постмодерністською парадигмою й сьогодні в оригінальний спосіб легітимізує багатоголосся значень у тексті при його конфесійному та діалогічному прочитанні» (Мокієнко, 2018, с. 280).

Прихильники біблійної герменевтики не згодні з таким підходом постмодерністів, що значення тексту визначає читач і цих значень може бути безліч. Вони тверді у своєму переконанні, що існує одне оригінальне значення тексту, закладене автором. Вони стверджують, що роль читача полягає у визначенні цього оригінального значення тексту.

Осborn щодо значення тексту, дотримується точки зору, що текст містить зміст, і біблійна герменевтика як наука спрямована на розкриття початкового значення тексту. Він обізнаний, що сучасні критики заперечують саму можливість розкриття початкового вихідного значення тексту. Він пише у своїй книзі «Герменевтична спіраль»: «Кожна глава даної книги є відповіддю на це важливе питання, оскільки сам процес тлумачення закладає основу для розкриття

початкового значення біблійного тексту» (Осборн, 2009, с. 14).

Осборн запевняє, що для нього розкриття значення тексту є основним завданням. Коли він аналізує позицію Трейсі, пише наступне: «Однак «критичний реалізм» Трейсі не включає розкриття вихідного значення тексту – завдання, яке для мене є першочерговим» (Осборн, 2009, с. 645). Він вважає, що початкове значення тексту є тією відправною точкою, з якої починається рух біблійного тлумачення по герменевтичній спіралі, і, в кінцевому результаті, призводить до застосування для сьогодишньої церкви. Автор упевнений, що початкове значення тексту можна визначити, і в кінці книги пише: «Протягом даної книги ми розглядали принципи визначення початкового значення тексту, зокрема Біблії» (Осборн, 2009, с. 692). Тому, Осборн дотримується класичної позиції біблійної герменевтики на важливість існування первісного оригінального значення тексту.

Розкриття значення тексту є складним завданням. Осборн вважає, що потрібно докласти чималих зусиль в цьому питанні. Тільки послідовне застосування герменевтичних принципів дадуть можливість розв'язувати цю задачу: «Читач використовує герменевтичні методи, щоб зрозуміти та прийняти значення тексту, що мається на увазі» (Осборн, 2009, с. 271). Осборн стоїть на позиції, що завдяки граматики-історичного методу, можна виявити оригінальне значення тексту. Він упевнений: «Без ширших горизонтів, що відкриваються екзегетичним та історико-культурним дослідженням, ми просто не можемо виявити закладене автором значення тексту» (Осборн, 2009, с. 272).

Ванхузер також упевнений, що текст має значення, його можна виявити й до цього потрібно прагнути. Хоча постмодерністи й стверджують зворотне, але він твердо відстоює цю позицію. Мета, яку він ставив під час написання книги «Мистецтво розуміння тексту», була наступна: «Мета даної роботи – довести, що в тексті є зміст, що його можна знайти, і що читач повинен прагнути саме до цього» (Ванхузер, 2007, с. 28).

Фі та Стюарт також ратують за виявлення значення тексту, яке вклав туди автор. Вони впевнені, що значення присутнє в тексті, і пропонують робити екзегетику тексту, щоб його виявити. Вони пишуть: «Перше завдання тлумача називається екзегезою. Екзегеза – ретельне систематичне вивчення Святого Письма для виявлення початково вложеного в нього значення» (Фі, & Стюарт, 2022, с. 28-29).

Робінсон, який навчає мистецтва гомілетики, також звертає увагу на працю з Біблією під час підготовки проповіді. Він закликає скрупульозно досліджувати текст, шукати значення тексту, закладене автором. Щоб під час проголошення проповіді не було внесене своє значення в текст Біблії «аби ми

завжди утримувалися від імені Бога проголошувати те, що Святий Дух ніколи не мав наміру передати» (Робінсон, 2024, с. 67).

Вітчизняні дослідники також відстоюють принципи класичної біблійної герменевтики, що в тексті Біблії існує оригінальний єдиний зміст тексту.

Флюгрант також упевнений, що існує початкове оригінальне значення тексту. Знайти це значення, є однією з цілей написання його книги «Як читати Біблію, не спотворюючи її змісту»: «Таким чином, дана книга спрямована на те, щоб допомогти читачеві знайти в тексті його первісне значення, а також зрозуміти його і правильно застосувати у своєму житті» (Флюгрант, 2009, с. 8). З цього випливає, що «метою будь-якого тлумача має бути бажання побачити правильне значення тексту» (Флюгрант, 2009, с. 39). Автор вважає, що суть правильного значення тексту для тлумача полягає в тому, що «прагненням кожного має бути виявлення початкового значення тексту, а не значення, яке, як йому здається, має текст» (Флюгрант, 2009, с. 55).

Знайти оригінальне значення тексту не завжди є легким завданням. Є місця Писання, які чітко та однозначно дають зрозуміти, що хотів передати автор. Але також є багато місць Писання, в яких не так легко виявити первинне значення тексту. Автор упевнений, що між сучасними читачами і початковими читачами Біблії існує чотири прірви. Це тимчасова, культурна, світоглядна і мовна прірва. В принципі, прихильники біблійної герменевтики, також визнають цю гігантську прірву, яка характеризується вищенаведеними перешкодами. Тому подолання цих перешкод є завданням тлумача. Щоб подолати ці перешкоди, потрібно використовувати граматики-історичний метод тлумачення Біблії.

Однією з передумов граматики-історичного методу є буквальне значення тексту. Автор визнає важливість буквального тлумачення. Він згоден з Верклером, що «ортодоксальні тлумачі завжди підкреслювали важливість буквального розуміння тексту» (Флюгрант, 2009, с. 56). І сам стоїть на цій позиції. Автор критикує алегоричне тлумачення Писання і квадригу з чотирма значеннями тексту, яке діялося в історії Церкви, та як воно передбачає безліч значень. Буквальне значення передбачає одне значення тексту.

Автор твердо стоїть на позиції: «відхід від буквального значення Писання цілком може відвести читачів від пошуку змісту, закладеного в нього автором, і привносити в текст значення, якого там ніколи не було» (Флюгрант, 2009, с. 55). Алегоричне тлумачення породило суперечливі тлумачення, множинність змістів, велику свободу тлумачення, що призвело до розбіжності, невірному тлумачення тексту і помилок. Щоб уникнути цих негативних проявів, потрібно виходити з буквального значення тексту, використовуючи граматики-історичний

метод. Автор також відстоює цей постулат: «Саме буквальне тлумачення розглядає Біблію з історичної, літературної та граматичної позиції та є важливим для визначення справжнього змісту Писання» (Флюгрант, 2009, с. 56). Флюгрант наполягає на ретельній екзегетиці, як правильному шляху для визначення значення тексту і вірного тлумачення Писання.

Капустін, досліджуючи питання щодо біблійного богослов'я як правильно сприймати зміст біблійних текстів, робить висновок, що читання Біблії уривками, незнання загального контексту Біблії приводить до того, що «такий читач може підставляти свої власні ідеї у прочитаний текст» (Капустін, 2021, с. 30). Тобто, ігнорується авторське значення тексту, і часто це робиться спеціально, задля цілі «експлуатувати біблійні тексти заради власних ідей» (Капустін, 2021, с. 30). Це і є теорія читацького відгуку, яку пропагують прихильники постмодернізму, де читач надає своє значення тексту. Тому Капустін застерігає від таких тенденцій, бо вони приводять до помилок в побудові біблійного богослов'я.

Мурзін також підтримує позицію, яку започаткували реформатори в напрямку граматико-історичного методу, відходячи від алегоризації, яка була загадковою і незрозумілою. Реформатори заявили, що при «передачі Божого одкровення використано звичайну людську мову, і тому тлумачити його слід буквально, враховуючи історичний фон та літературний контекст. Перше питання, яке необхідно ставити, – про первісний зміст: що мав на увазі автор цих слів, коли писав чи казав їх?» (Мурзін, 2014, с. 74).

Якщо ми звернемося до Біблії, то в Новому Заповіті можемо зустріти історії, де учні по своєму інтерпретували слова Ісуса Христа. І Ісусу приходилося їх поправляти, бо надане учнями значення не відповідало оригінальності сказаного Ісусом. Одного разу Ісус сказав учням: «Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської розчини» (Мт.16:6). Учні інтерпретували ці слова, що вони забули взяти з собою хліба. Вони надали своє значення словам Ісуса, але Ісус їх поправив, що Він мав на увазі фарисейську та саддукейську науку (Мт.16:12). Ще один випадок невірної інтерпретації слів Ісуса відбувся після Його воскресіння в діалозі з Петром, де Ісус сказав йому, як він помре. Рядом находився апостол Іван, тому Петро рішив спитати, а що буде з ним. Ісус відповів: «Якщо Я схотів, щоб він позостався, аж поки прийду, – що до того тобі? Ти йди за Мною» (Ів.21:22). Учні цим словам Ісуса надали значення, що Іван не вмере, а побачить другий прихід Христа, в який вони вірили, що буде незабаром. Але Іван далі пояснює, що Ісус не мав на увазі, що Іван не вмере, а просто стримував цікавість Петра (Ів.21:23). Навіть на сторінках Біблії знаходимо, що

Божий Син ратує за однозначність значення сказаного тексту.

Висновки.

Підсумовуючи результати дослідження, можна чітко виокремити негативний вплив ідеології постмодернізму на біблійну герменевтику в області розуміння значення тексту Біблії. Представники постмодернізму заявляють, що тільки читач може надати значення тексту, помістивши в свій контекст, при тому нехтуючи його оригінальне авторське значення. На основі таких тез появились теорії читацького відгуку і деконструктивізм. Суть яких полягає в тому, що в кожного окремого читача буде своє суб'єктивне значення одного і того ж тексту. Насправді, такий підхід являється новою формою алегоризації, яка довгі віки панувала в Церкві, і передбачала багатозначність тексту. Соломон писав, що «нема нічого нового під сонцем» (Екл.1:9). Тому нові віяння постмодернізму мають основу алегоризації, яка приводила до того, що розуміння тексту Біблії ставало важко зрозумілим.

Якщо рухатися по ідеології постмодернізму, то в такому випадку при тлумаченні Біблії виникне ситуація: Слово Боже має стільки значень, скільки буде читачів. Це відразу тягне за собою наступне питання: як відокремити вірне тлумачення від єретичного тлумачення? Тоді немає жодних підстав, щоб стверджувати, що єдине ортодоксальне значення вірно, ніж єретичне. Суб'єктивне читання Біблії приведе до знецінювання Біблії як Слова Божого. Якщо ми не можемо визначити авторське значення тексту, а надаємо власні інтерпретації, то одкровення Бога потоне в морі суб'єктивізму. В такому випадку втрачається авторитетність Біблії, і її дослідження бачиться безперспективною задачею. Тому, при вивченні Біблії потрібно чітко визначити, що Бог хотів сказати в даному уривку, а не те, що це означало б для кожного читача.

Класична біблійна герменевтика стоїть на твердому фундаменті, що існує одне єдине оригінальне значення тексту. Це значення тексту відповідає авторському задуму. На протигагу представникам постмодернізму, які усунили зміст тексту і зробили його автономним і незалежним від автора, прихильники біблійної герменевтики впевнені, що існує онтологічне значення тексту, закладене автором. До того ж такі, тлумач може визначити єдине значення тексту за допомогою граматико-історичного методу.

Тому подальше застосування біблійної герменевтики на теренах протестантизму має рухатися в межах класичної біблійної герменевтики, яка базується на постулаті онтологічності оригінального авторського значення тексту Біблії, і нехтує ідеї постмодернізму в даній області.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Біблія. (2007). *Переклад проф. Івана Огієнка*. Київ: Українське Біблійне Товариство.
- Ванхузер, К. Дж. (2007). *Мистецтво розуміння тексту: Літературознавча етика та тлумачення Писання*. Черкаси: Колоквіум.
- Верклер, Г. (1995). *Герменевтика. Принципи та процес тлумачення Біблії*. Бейкер бук хауз.
- Денисенко, А. В. (2015). Від бібліцизму до пост-фундаменталізму: короткий екскурс в сучасний стан герменевтики протестантського середовища на пост-радянському просторі. *Практична філософія*, 1 (55), 150-166.
- Капустін, І. С. (2021). Необхідність дослідження наративів у біблійному богослов'ї щодо проблеми правильного сприйняття змісту біблійних текстів. *Гілея: науковий вісник*, 161 (3-4). Ч. 2. Філософські науки, 26-31.
- Кондюк, Д. С. (2013). Нові напрямки у євангельській герменевтиці й можливі перспективи розвитку. *Філософська думка. Sententiae*, Спецвипуск (IV. Герменевтика традиції та сучасності у теології та філософії), 118-132.
- Мокієнко, М. М. (2018). *Феномен п'ятидесятництва*. (Монографія). Рівне: Дятлик М.
- Мурзін, А. І. (2014). *Діалог із православ'ям: Говорить істину з любов'ю, спостерігаючи за собою*. Київ.: ООО «Книгоноша».
- Осборн, Г. Р. (2009). *Герменевтична спіраль: загальне введення в біблійне тлумачення*. Одеса: Біблійна кафедра.
- Пузинін, А. (2012). Традиція євангельських християн: реконструкція практики біблійного тлумачення. *Богословські роздуми*, 13, 7-31.
- Робінсон, Г. В. (2024). *Біблійна проповідь: підготовка та проголошення експозиційної проповіді*. Херсон: Таврійський християнський інститут.
- Соловій, Р. П. (2013). Проект Мерольда Вестфала та його внесок у формування герменевтики християнської спільноти у контексті постмодерну. *Філософська думка. Sententiae*, Спецвипуск (IV. Герменевтика традиції та сучасності у теології та філософії), 133-144.
- Соловій, Р. П. (2016). *Феномен Виникаючої церкви у контексті теологічних та еклезіологічних трансформацій у сучасному західному протестантизмі*. Київ: Дух і літера.
- Тісельтон, Е. (2011). *Герменевтика*. Черкаси: Колоквіум.
- Фі, Г., & Стюарт, Д. (2022). *Як читати Біблію та бачити всю її цінність*. Херсон: Таврійський християнський інститут.
- Флюгрант, С. Л. (2009). *Як читати Біблію, не спотворюючи її сенсу: підручник із герменевтики*. Київ: Четверта хвиля.

REFERENCES

- Denisenko, A. V. (2015). From biblicism to post-fundamentalism: a short excursion into the current state of hermeneutics of the Protestant environment in the post-Soviet space. *Practical philosophy*, 1 (55), 150-166.
- Fi, G., & Styuart, D. (2022). *How to read the Bible and see all its value*. Kherson: Taurian Christian Institute.
- Flugrant, S. L. (2009). *How to read the Bible without distorting its meaning: a textbook on hermeneutics*. Kyiv: The Fourth Wave.
- Holy Bible. (2007). Translated by Professor Ivan Ohienko. Kyiv: Ukrainian Bible Society.
- Kapustin, I. S. (2021). The necessity of researching narratives in biblical theology regarding the problem of correct perception of the content of biblical texts. *Gilea: Scientific Bulletin*, 161 (3-4). P. 2. Philosophical sciences, 26-31.
- Kondyuk, D. S. (2013). New directions in evangelical hermeneutics and possible prospects for development. *Philosophical thought. Sententiae*, SI (IV. Hermeneutics of tradition and modernity in theology and philosophy), 118-132.
- Mokienko, M. M. (2018). *The phenomenon of Pentecostalism*. (Monograph). Rivne: Dyatlyk M.
- Murzin, A. I. (2014). *Dialogue with Orthodoxy: Speak the truth with love, observing yourself*. Kyiv.: ООО «Bookseller».
- Osborne, G (2009). *The Hermeneutical Spiral: A Comprehensive Introduction to Biblical Interpretation*. Odesa: Department of the Bible.
- Puzyinin, A. (2012). The Tradition of Evangelical Christians: Reconstructing the Practice of Biblical Interpretation. *Theological reflections*, 13, 7-31.
- Robinson, G.V. (2024). *Biblical preaching: preparing and delivering an expository sermon*. Kherson: Taurian Christian Institute.
- Soloviy, R. P. (2013). Merold Westphal's project and its contribution to the formation of the hermeneutics of the Christian community in the context of postmodernism. *Philosophical thought. Sententiae*. SI (IV. Hermeneutics of tradition and modernity in theology and philosophy), 133-144.
- Soloviy, R. P. (2016). *The phenomenon of the Emerging Church in the context of theological and ecclesiological transformations in modern Western Protestantism*. Kyiv: Spirit and letter.
- Thiselton, A. (2011). *Hermeneutics*. Cherkasy: Colloquium.
- Vanhoozer, K. J. (2007). *Is There a Meaning in This Text?* Cherkasy: Colloquium.
- Virkler, H. (1995). *Hermeneutics: Principles and Processes of Biblical Interpretation*. Baker Book House.